

Razvijanje integriranih ustanova za djecu rane dobi u Portugalu

Lúcia Santos

Portugalsko Nacionalno vijeće za odgoj i obrazovanje trenutno razmatra odgoj i obrazovanje djece mlađe od tri godine. Lúcia Santos iz organizacije APEI, koja zastupa odgajatelje djece od rođenja do 6. godine, predlaže suradnju između Ministarstava obrazovanja i Društvene solidarnosti kako bi se ponovio uspjeh postignut s razvojem službi i ustanova za djecu od 3 do 6 godina.

Portugalsko Nacionalno vijeće za odgoj i obrazovanje (*Conselho Nacional de Educação; CNE*) trenutno za Vladu priprema Preporuke vezane za odgoj i obrazovanje djece rane dobi, konzultirajući se s javnim i privatnim stručnjacima i drugim službama, uključujući i APEI (Udruženje odgajatelja). U Portugalu su to odgajatelji s magisterijem koji rade s djecom od 0 do 6 godina, iako je sustav u kojem rade podijeljen na službe i ustanove za djecu do i iznad treće godine života.

Portugalski Akt o odgoju i obrazovanju ne obuhvaća djecu mlađu od 3 godine, tako da ne postoje javne službe i ustanove namijenjene toj djeci. Jaslice organiziraju civilna društva, uglavnom preko privatnih institucija društvene solidarnosti (IPSS) koje su pod nadzorom Ministarstva rada i društvene solidarnosti. Ministarstvo ovim ustanovama pruža financijsku pomoć i određuje zakonsku regulativu za njihov rad i način njihovim upravljanjem. Oko 35% djece između 0 i 3 godine starosti pohađa jaslice.

Skrb, odgoj i obrazovanje djece od 3 do 6 godina obavlja se kroz nacionalnu mrežu javnih i privatnih ustanova, najčešće IPSS, koji smjernice za pedagoška pitanja dobivaju od Ministarstva obrazovanja (pitanja kurikulumu), dok s Ministarstvom rada i društvene solidarnosti surađuju po

pitanju podrške obiteljima (poput produženog boravka za djecu).

Dakle, dva ministarstva dijele odgovornost za odgoj, obrazovanje i skrb o djeci od 3 do 6 godina, te moraju surađivati radi donošenja jasnih smjernica. Ovo se pokazalo dobrim za djecu: od 3. godine omogućen je sveopći pristup vrtićima. Besplatan je boravak pet sati dnevno, a cijena nadoplate dužeg boravka ovisi o primanjima roditelja.

Dakle, zašto ovakva suradnja ne bi obuhvatila i djecu mlađu od 3 godine? Pitanje dostupnosti djeci mlađoj od 3 godine je ključno: kako bi zadovoljile potrebe i zahtjeve obitelji, službe i ustanove moraju biti dostupne u geografskom i ekonomskom pogledu, socijalno i kulturološki fleksibilne i raznolike. Trenutni model pozitivno diskriminira obitelji s manjim prihodima ili one koje su pod rizikom društvene izolacije: djeca iz najsiromašnijih kućanstava imaju prioritet prilikom prijema u ustanove u nadležnosti države. To se čini pozitivno. Pa ipak, činjenica da nisu dostupne svakom djetetu bez obzira na socijalno podrijetlo i ekonomske uvjete može imati loš učinak na eliminiranje poželjne socijalne i kulturne različitosti u dječjim centrima i ustanovama i dovesti institucije u

tešku ekonomsku situaciju budući da obitelji ne mogu puno plaćati. Pod ovim okolnostima kvaliteta ima tendenciju značajnog opadanja, što doводи do toga da se postojeće socijalne razlike ne umanjuju. Postoji još jedan problem, a to je da u Portugalu postoje mnogi krajevi u kojima je slaba naseljenost stanovništva, pa nema dovoljno djece za otvaranje jaslica (minimum 33 djece, odgajatelj/ica i pomoćnik/ca u svakoj sobi) ili predškola (minimum 25 djece). U tim slučajevima Ministarstva bi mogla zajednički raditi na razvoju fleksibilnijih rješenja za službe i ustanove i pronaći mehanizme bržeg usklađivanja ponude s potrebama.

U suradnji leži ključ proširenja ponude koja trenutno postoji za djecu od 3 do 6 godina na djecu od 0 do 3, što bi bio praktičan i pozitivan korak.

Lucia Santos je odgajateljica i predsjednica Upravnog vijeća APEI (www.apei.pt).
luciasantos@hotmail.com